

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie wspierania podejmowania na wczesnym etapie działań demonstracyjnych w dziedzinie zrównoważonej produkcji energii z paliw kopalnych

COM(2008) 13 wersja ostateczna

(2009/C 77/13)

Dnia 23 stycznia 2008 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów w sprawie wspierania podejmowania na wczesnym etapie działań demonstracyjnych w dziedzinie zrównoważonej produkcji energii z paliw kopalnych.

Sekcja Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 16 lipca 2008 r. Sprawozdawcą był Jan SIMONS.

Na 447. sesji plenarnej w dniach 17–18 września 2008 r. (posiedzenie z 17 września) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 143 do 3 — 5 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 EKES popiera proponowane mechanizmy wspierania działań demonstracyjnych w dziedzinie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) w elektrowniach, przewidziane w komunikacie Komisji Europejskiej, jednakże jego niepokój budzi brak zdolności finansowej i jasno określonych możliwości finansowych w średnim (2010–2020) i długim okresie (po 2020 r.).

1.2 Należy zapewnić częściowe skompensowanie braku zdolności finansowej Komisji Europejskiej przychodami uzyskanymi w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) na przykład poprzez sprzedaż na aukcjach takich uprawnień przez sektor energetyczny po 2013 r. Trzeba zauważyć, że jak dotąd nie zaproponowano na szczeblu UE żadnego konkretnego systemu finansowania zapewniającego także konieczne bezpieczeństwo.

1.3 Istotne jest określenie jasnych i trwałych zasad finansowania najpóźniej do końca 2009 r. Tylko takie rozwiązanie zapewni zaplecze finansowe niezbędne do rozpoczęcia prac nad przygotowaniem dużych stanowisk demonstracyjnych w dziedzinie CCS, które miałyby zostać oddane do eksploatacji w 2015 r.

1.4 Przychody uzyskane w ramach systemu handlu uprawnieniami do emisji powinny być gromadzone na szczeblu krajowym, w ramach wdrażania zmienionej dyrektywy dotyczącej EU ETS począwszy od 2013 r.

1.5 Pomysł Komisji, by organizować krajowe aukcje w ramach EU ETS, w których 20 % całości dochodów byłoby przeznaczane na działania wspierające redukcję emisji CO₂, jest całkowicie nieodpowiedni i oznacza marnowanie możliwości finansowych. Należy zdecydowanie nakłaniać państwa członkowskie, by zrewolucjonizowały swoje stanowisko w odniesieniu do dochodów z EU ETS oraz przeznaczyły całość tych dochodów na technologie nisko- i bezemisyjne oraz wydzieliły

określoną pulę środków na CCS. Dzięki temu dostępne mogą stać się miliony euro, których Komisji obecnie brakuje, a które są potrzebne do wsparcia działań demonstracyjnych podejmowanych na wczesnym etapie.

1.6 Komisja Europejska powinna opracować plan określający organizację i rolę europejskiej inicjatywy przemysłowej, zapewniając, że inicjatywa ta będzie uzupełniała, a nie pokrywała się z innymi inicjatywami, takimi jak projekty wspierane w ramach siódmego programu ramowego, europejska platforma technologiczna na rzecz elektrowni na paliwa kopalne z zerową emisją czy europejski program sztandarowy.

1.7 EKES uznaje konieczność stworzenia wspólnej europejskiej infrastruktury transportu i składowania dwutlenku węgla. Niezbędne jest stworzenie ogólnoeuropejskiego systemu transportowego w celu połączenia państw członkowskich, które same mogą nie być w stanie stworzyć swojej krajowej infrastruktury składowania.

1.8 Ze względu na znaczenie transportu jako istotnego elementu stworzenia infrastruktury do wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) na dużą skalę, można by przyjąć akronim CCTS (Carbon Capture Transport and Storage — wychwytywanie, transport i składowanie dwutlenku węgla, czyli akronim uwzględniający także transport).

2. Kontekst ⁽¹⁾

2.1 Prace nad rozwojem całego łańcucha wartości dodanej CCS, obejmującego wychwytywanie, transport i składowanie CO₂, znajdują się na wczesnym, a w niektórych przypadkach nawet doświadczalnym etapie. Z drugiej strony do przodu posuwają się stopniowo prace nad rozwiązaniami służącymi zwiększeniu wydajności konwencjonalnych elektrowni. W obliczu pilnej potrzeby odnowy potencjału elektrowni w Europie w następnych dekadach, Komitet zaleca pragmatyczne podejście, w którym obie technologie będą nadal równolegle rozwijane

⁽¹⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniającej dyrektywy Rady 85/337/EWG, 96/61/WE, dyrektywy 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006, CESE 1203/2008 (NAT/401), pkt 4.

i stosowane. O ile zwiększanie wydajności w znacznej mierze może być napędzane siłami rynkowymi, o tyle technologie CCS, zarówno w odniesieniu do elektrowni, jak i infrastruktury, wymagają dodatkowego wsparcia w fazie demonstracji i wprowadzania na rynek.

2.2 Prace nad rozwojem CCS prowadzone są dwutorowo i dotyczą: (a) zintegrowanej technologii wywarzania energii w elektrowniach, obejmującej wychwytywanie CO₂ przed procesem spalania, oraz (b) technologii wychwytywania CO₂ po spalaniu z gazów spalinowych (wypłukiwanie CO₂). Ta ostatnia metoda po odpowiednim dopracowaniu nadawałaby się do wyposażania powstających dziś wysokowydajnych nowych elektrowni, jeżeli są one na to odpowiednio zaprojektowane („capture ready”). Wspólną cechą obu tych ścieżek technologicznych jest to, że wychwycony CO₂ musi zostać przetransportowany z elektrowni do odpowiedniego miejsca składowania.

2.3 Kwestia bezpiecznego i długotrwałego składowania CO₂ ma decydujące znaczenie dla akceptacji społecznej i politycznej tego procesu. Aspekt ten jest w ostatecznym rozrachunku podstawowym wyzwaniem środowiskowym związanym z tą technologią⁽²⁾.

2.4 Na spotkaniu w Aomori w Japonii 9 czerwca 2008 r. grupa ośmiu najbardziej uprzemysłowionych państw świata (G8) uzgodniła, że do 2010 r. rozpoczętych zostanie 20 dużych projektów demonstracyjnych w zakresie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) w celu wsparcia rozwoju tej technologii oraz zmniejszenia kosztów powszechnego stosowania CCS od 2020 r.

2.5 W spotkaniu grupy G8 wzięli udział przedstawiciele Wielkiej Brytanii, Kanady, Włoch, Japonii, Francji, Niemiec, Rosji, Stanów Zjednoczonych, Chin, Indii i Korei Południowej.

2.6 W celu wsparcia zobowiązań G8 w zakresie CCS Departament Energii USA obiecał zapewnić w ramach swego programu FutureGen środki na wprowadzenie technologii CCS do wykorzystywanych na skalę przemysłową wielokrotnych zintegrowanych układów gazowo-parowych (IGCC) lub innych elektrowni wykorzystujących zaawansowane technologie czystego węgla. USA finansuje także siedem regionalnych partnerstw w zakresie składowania dwutlenku węgla, aby wykazać skuteczność długoterminowego geologicznego składowania dwutlenku węgla dużą skalę.

2.7 Zapowiedź grupy G8 w odniesieniu do CCS jest zgodna z zaleceniem Międzynarodowej Agencji Energii (IEA), by wykorzystywać technologie CCS jako część pakietu rozwiązań służących zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych o połowę do roku 2050.

3. Istota komunikatu Komisji Europejskiej

3.1 Technologie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) odgrywają kluczową rolę wśród istniejących i

⁽²⁾ Zob. w szczególności raport IEA „Energy systems analysis of CCS Technology: PRIMES model scenarios” oraz pkt. 5.3.2, 5.15.1 i 5.15.2 opinii EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniającej dyrektywy Rady 85/337/EWG, 96/61/WE, dyrektywy 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006, CESE 1203/2008 (NAT/401).

powstających technologii posiadających potencjał do redukcji emisji CO₂ niezbędnej do osiągnięcia celów po roku 2020 r.⁽³⁾

3.2 Stosowanie CCS na szeroką skalę w elektrowniach może stać się opłacalne z handlowego punktu widzenia za 10–15 lat, sprawiając, że do 2020 r. lub niewiele później CCS będzie samodzielnym elementem systemu handlu uprawnieniami do emisji i ważnym instrumentem służącym redukcji emisji CO₂ pochodzących z produkcji energii z paliw kopalnych.

3.3 By tak się stało należy jednak pilnie podjąć konieczne kroki przygotowawcze. Podejmowanie działań demonstracyjnych na wczesnym etapie jest szczególnie istotne, aby technologie CCS, które są już rozwijane i wykorzystywane na świecie w innych zastosowaniach, przystosować do zastosowania na szeroką skalę w produkcji energii.

3.4 W marcu 2007 r. Rada Europejska wyraziła poparcie dla zamiaru Komisji Europejskiej, by pobudzać do wybudowania i oddania do eksploatacji do 2015 r. do 12 elektrowni demonstracyjnych wykorzystujących zrównoważone technologie wytwarzania energii z paliw kopalnych na skalę przemysłową. W marcu 2008 r. Rada ponownie zapewniła o swoim poparciu.

3.5 Omawiany komunikat, który stanowi uzupełnienie przedstawionego przez Komisję Europejską wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla ustanawiającej ramy prawne dla CCS w Unii Europejskiej, przewiduje podjęcie działań w celu stworzenia struktury koordynacji i skutecznego wspierania działań demonstracyjnych dotyczących wykorzystania technologii CCS na dużą skalę oraz zapewnienia warunków dla odważnych inwestycji przemysłowych w szeregu elektrowni.

3.6 Konieczne jest, by UE w ramach zintegrowanej polityki jak najszybciej podjęła działania dotyczące demonstracji technologii CCS, w tym ukierunkowane działania badawczo-rozwojowe oraz działania na rzecz podniesienia świadomości i zapewnienia akceptacji społecznej. Zdaniem Komisji Europejskiej opóźnienie podjęcia działań demonstracyjnych o siedem lat, prowadzące do podobnego opóźnienia wdrożenia technologii CCS na szczeblu światowym, może oznaczać uwolnienie do atmosfery do 2050 r. ponad 90 Gt dwutlenku węgla⁽⁴⁾, którego emisji można byłoby uniknąć, a jest to ilość równa całkowitej ilości dwutlenku węgla, która przy obecnym poziomie emisji zostałaby uwolniona do atmosfery w UE w okresie ponad 20 lat.

3.7 Zapewnienie udziału środków publicznych wymaga złożenia przez przedsiębiorców europejskich jednoznacznych i ostatecznych zobowiązań, którym muszą towarzyszyć zachęty i gwarancje ze strony Komisji. W szczególności środki mające na celu wspieranie podejmowania na wczesnym etapie działań demonstracyjnych dotyczących technologii CCS powinny być podejmowane przez te państwa członkowskie, które zamierzają w przyszłości zaspokajać swoje zapotrzebowanie na energię przede wszystkim poprzez wykorzystywanie węgla kamiennego.

⁽³⁾ Choć konieczne będzie wprowadzenie rozwiązań zwiększających efektywności spalania, sama poprawa w tym zakresie nie wystarczy do redukcji emisji dwutlenku węgla do niezbędnych poziomów.

⁽⁴⁾ Por. dane IAES.

3.8 W komunikacie wskazuje się na dwa rodzaje przeszkód:

- przeszkody prawne i przeszkody związane z bezpieczeństwem — te przeszkody mogą zostać przewyżnione na czas i bez konieczności poniesienia znacznych kosztów dodatkowych; Bariery prawne mogą zostać usunięte jak tylko ramy regulacyjne zapewnią zmniejszenie ryzyka;
- przeszkody ekonomiczne — koszty CCS szacuje się na około 35 euro za tonę w 2020 r. i uważa się, że można byłoby je łatwo pokryć ze względu na wartość uprawnień do emisji.

Komisja w swoim dokumencie sugeruje, że istnieje możliwość odegrania przywódczej roli w regulacji na szczeblu międzynarodowym.

3.9 Proponowana europejska inicjatywa przemysłowa powinna połączyć działania podmiotów, które najwcześniej zareagują, w ramach sieci projektów demonstracyjnych. Powinno to przyczynić się do wymiany doświadczeń i informacji oraz do podniesienia świadomości społecznej, a także wnieść wkład w strategię umożliwiającą stworzenie całego łańcucha wartości dodanej technologii CCS. Ponadto oczekuje się, że proponowana europejska inicjatywa przemysłowa przyczyni się do przyciągnięcia funduszy krajowych i międzynarodowych.

3.10 Komisja Europejska stwierdza, że może udzielić wsparcia jedynie w niewielkim zakresie, i dlatego koncentruje się na mobilizacji środków tych podmiotów, które najwcześniej zareagują, oraz rządów krajowych i międzynarodowych organizacji pozarządowych.

3.11 Określone zostały trzy obszary działań, a mianowicie:

- aktywizacja tych podmiotów, które najwcześniej zareagują w sektorze, poprzez uruchomienie programu sztanदारowego i zapewnianie rzeczywistych korzyści handlowych;
- gotowość Komisji Europejskiej do dopuszczenia wykorzystania środków pomocy publicznej i innych środków preferencyjnych udostępnionych przez państwa członkowskie, rozważając każdy z przypadków z osobna;
- mobilizacja środków na szczeblu Unii Europejskiej; konkretna inicjatywa Komisji Europejskiej we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, mająca na celu opracowanie instrumentów współfinansowania i podziału ryzyka.

Ponadto zwrócono uwagę, że im dłużej przemysł zwlekał będzie z wdrożeniem technologii CCS, tym bardziej decyzji zmuszeni będą do rozważenia wprowadzenia środków obowiązkowych.

3.12 Podniesiona została także kwestia konieczności stworzenia wspólnej europejskiej infrastruktury transportu i składowania dwutlenku węgla. Przewiduje się dokonanie przeglądu wytycznych dotyczących TEN-E w celu uwzględnienia infrastruktury CCS.

4. Kontekst wniosku Komisji Europejskiej o sporządzenie opinii

4.1 W następstwie przyjęcia przez Radę w marcu 2007 r. decyzji w sprawie zmian klimatu i zagrożeń dla bezpieczeństwa dostaw energii, Komisja zaproponowała pakiet środków w formie odrębnych dokumentów mających na celu zapewnienie realizacji celów wyznaczonych decyzjami Rady. Środki te

koncentrują się na efektywności energetycznej, promowaniu odnawialnych źródeł energii oraz opracowaniu i wdrożeniu odpowiednich innowacyjnych technologii. Komitet sporządził szczegółowe opinie dotyczące każdego z tych środków⁽⁵⁾.

4.2 W tym kontekście jednym z obszarów o podstawowym znaczeniu jest opracowanie metod trwałej redukcji emisji gazów cieplarnianych powstających w wyniku spalania paliw kopalnych, co jest przedmiotem niniejszej opinii.

4.3 Niniejsza opinia związana jest z opinią Komitetu⁽⁶⁾ dotyczącą tej samej technologii, a odnoszącą się do wniosku Komisji Europejskiej dotyczącego dyrektywy w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla.

5. Uwagi ogólne

5.1 W swoim komunikacie Komisja Europejska kilkakrotnie zwraca uwagę na to, że dla powodzenia planów decydujące znaczenie ma pokazanie na wczesnym etapie, że a) europejski system handlu uprawnieniami do emisji (EU ETS) będzie odgrywał istotną rolę oraz że b) istnieje możliwość odnoszenia realnych korzyści handlowych. Oczywiście EU ETS niesie ze sobą obietnicę stworzenia realnych korzyści handlowych dla podmiotów, które zareagują najwcześniej. Jednakże przyjdą one za późno, jeśli Komisja nie zapewni przed końcem 2009 r. podstawowego zestawu jasnych i ostatecznych zasad dla systemu EU ETS po 2012 r.

Do końca 2009 r. przedsiębiorstwa muszą mieć solidną podstawę do podejmowania decyzji inwestycyjnych, aby rozpocząć etap projektowania i budowy na tyle wcześnie, by pierwsze zakłady stosujące CCS mogły rozpocząć działalność w 2015 r. Ta kwestia nie została dostatecznie zaakcentowana, szczególnie w świetle obecnego braku jasności co do systemu EU ETS oraz mało precyzyjnych żądań Komisji wobec przemysłu i rządów krajowych, które sprawiają, że kwestia finansowania pozostaje nierozstrzygnięta.

5.2 System handlu uprawnieniami do emisji EU ETS rzeczywiście stanowi istotny rynek dwutlenku węgla, który może okazać się bardzo skuteczny, ale stanie się tak tylko wtedy, gdy system ten będzie zdecydowanie ukierunkowany na ustanowienie takiej ceny uprawnień do emisji, która pokrywałaby zawiązką dodatkowe koszty wynikające z rozwiązań na rzecz ograniczenia emisji. Jeżeli Komisja Europejska nie ustanowi jasno określonych przepisów w odniesieniu do zasad i zakresu aukcyjnej sprzedaży uprawnień oraz odpowiedniego przekazywania uzyskanych w ten sposób dochodów oraz jeżeli nie będzie odgrywać roli organu nadzorczego, potencjalni inwestorzy będą skłonni przyjąć postawę wyczekującą ze względu na zbyt wiele niewiadomych.

⁽⁵⁾ Por. opinie NAT/399, NAT/400 i NAT/401 oraz TEN/334, TEN/338 i TEN/341.

⁽⁶⁾ Opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy w sprawie geologicznego składowania dwutlenku węgla oraz zmieniającej dyrektywy Rady 85/337/EWG, 96/61/WE, dyrektywy 2000/60/WE, 2001/80/WE, 2004/35/WE, 2006/12/WE i rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 (COM(2008) 18 wersja ostateczna — 2008/0015 (COD)), CESE 1203/2008 (NAT/401).

5.3 Wspólna europejska infrastruktura transportu i składowania dwutlenku węgla jest rzeczywiście środkiem ułatwiającym wdrożenie technologii CCS na dużą skalę w całej Europie. Niektóre państwa członkowskie mogą nie być w stanie same stworzyć krajowych instalacji tego rodzaju (7). W przypadkach, w których jest to możliwe należałoby wykorzystać istniejącą, nieeksploatowaną już infrastrukturę bądź nowe instalacje zintegrowane z inną infrastrukturą. Ze względu na znaczenie transportu EKES sugerowałby nawet przyjęcie akronimu CCTS (Carbon Capture Transport and Storage — wychwytywanie, transport i składowanie dwutlenku węgla), aby wyraźnie uwzględnić transport, choć akronim CCS jest już znany i uznawany na świecie.

5.4 Komisja Europejska nakłada na władze krajowe znaczne obciążenia w odniesieniu do finansowania CCS, ponieważ nie ma możliwości uzyskania znacznego wkładu z obecnego budżetu Komisji. Mając na uwadze fakt, że omawiana tematyka ma duże znaczenie dla Unii Europejskiej, a także ze względu na konieczność kontroli ze strony UE w celu zapewnienia, że projekty demonstracyjne przyniosą pożądane efekty, Komisja powinna mieć znacznie większy, niż to obecnie planuje, udział w finansowaniu projektów CCS, który byłby w razie konieczności uzupełniany środkami przeznaczanymi na ten cel przez państwa członkowskie (8).

5.4.1 Sprzedaż aukcyjna uprawnień do emisji w ramach EU ETS zapewnia możliwość rozwiązania problemu niewystarczającego finansowania ze strony Komisji. Obecnie jedynie 20 % dochodów przeznaczają się na działania wspierające technologie niskoemisyjne i bezemisyjne. Należy zdecydowanie nakłaniać państwa członkowskie, by zrewolucjonizowały swoje stanowisko w odniesieniu do dochodów z EU ETS oraz przeznaczyły całość tych dochodów na technologie nisko- i bezemisyjne oraz wydzieliły określoną pulę środków na CCS (9). Dzięki temu dostępne mogą stać się miliony euro, których Komisji obecnie brakuje, a które są potrzebne do wsparcia podejmowanych na wczesnym etapie i na dużą skalę działań demonstracyjnych dotyczących CCS.

5.4.2 Ponadto jak Komitet już wcześniej sugerował, budżet przeznaczony na energię w siódmym programie ramowym mógłby zostać znacznie zwiększony (o 15 %), przez co w rezultacie wysokość inwestycji w B+R wzrosłaby o 2–3 % PKB. W ten sposób można by za pośrednictwem programu ramowego wnieść faktyczny wkład w promowanie działań demonstracyjnych dotyczących CCS.

5.4.3 W siódmym programie ramowym wspieranych jest szereg innych działań, które również wnoszą wkład w przygotowanie dużych projektów demonstracyjnych. Takie różnorodne działania powinny być wyraźnie powiązane z proponowanym mechanizmem wspierania działań demonstracyjnych.

(7) Zob. raport wspomniany w przypisie 2 oraz załączone do niego mapy.

(8) Pojawiają się jednak także inne sugestie, jak przewyciężyć problem finansowania — zob. EurActive.com, artykuł z 27 lutego 2008 r. „Financing woes plague EU Climate technologies”.

(9) W Parlamencie Europejskim rozważa się obecnie propozycje przeznaczenia dochodów z ETS wysokości od 60 do 500 milionów EUR na podejmowane na dużą skalę komercyjne działania demonstracyjne (poprawki do wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2003/87/WE w celu usprawnienia i rozszerzenia wspólnotowego systemu handlu przydziałami emisji gazów cieplarnianych (COM(2008) 16 wersja ostateczna)).

5.5 Nie ma żadnych odniesień do kwestii tego, jaki jest związek europejskiej inicjatywy przemysłowej z szeregiem innych środków i inicjatyw, w które zaangażowana jest Komisja Europejska (10). W celu zapewnienia zintegrowanego podejścia niezbędne jest określenie działań, jakie należy podjąć.

5.6 Oczekuje się, że opracowanie i wdrożenie technologii CCS wywrze znaczny pozytywny wpływ na zatrudnienie w Unii Europejskiej. Niektórzy główni dostawcy urządzeń do CCS oraz infrastruktury transportowej mają swoje siedziby w UE. Przedsiębiorcy ci zajmują się opracowywaniem technologii CCS, a kiedy technologia ta będzie wdrażana na całym świecie będą się zajmować sprzedażą i instalowaniem na przykład rurociągów i wyposażenia. Jeśli chodzi o technologię CCS, Unia Europejska ma mocną pozycję na całym świecie, która zostałaby jeszcze wzmocniona, jeżeli UE z powodzeniem podjęłaby u siebie w tej dziedzinie działania demonstracyjne na wczesnym etapie (11).

5.7 EKES proponuje stosowanie wyrażenia „czyste” paliwa kopalne, a nie „zrównoważone” paliwa kopalne. Termin „zrównoważony” jest bardziej odpowiedni w przypadku, na przykład energii słonecznej czy bioenergii, a mniej odpowiedni w przypadku technologii CCS, które stanowią technologie przejściowe mające umożliwić wykorzystywanie paliw kopalnych w sposób ekologiczny do czasu przejścia w całości na zrównoważone źródła energii.

5.8 Jeśli chodzi o wykonalność bezpiecznego składowania dwutlenku węgla, zgromadzono już duże doświadczenie w tej dziedzinie, a mianowicie:

- i) złoża gazu ziemnego — sprawdzona szczelność w przypadku gazu ziemnego; możliwość intensyfikacji wydobycia gazu ziemnego jest jeszcze przedmiotem badań;
- ii) złoża ropy naftowej — sprawdzona szczelność w przypadku ropy naftowej; intensyfikacja wydobycia ropy naftowej stanowi standardową metodę w południowo-zachodniej części Stanów Zjednoczonych już od połowy lat 70;
- iii) warstwy wodonośne — duże możliwości i wiele niewiadomych; niezbędne będzie dokonanie oceny poszczególnych lokalizacji; dobre wieloletnie doświadczenia w przypadku złoża Schleipner w solankowych warstwach wodonośnych Utsira;
- iv) formacje węglonośne — interesująca możliwość intensyfikacji wydobycia metanu poprzez zatłaczanie dwutlenku węgla do pokładów węglowych; jednakże metoda ta wciąż jest na etapie badań;
- v) ważnym aspektem podejmowanych na szerszą skalę działań demonstracyjnych będzie unaocznienie i udowodnienie obywatelom, że składowanie dwutlenku węgla m.in. w złożach gazu ziemnego jest tak samo bezpieczne jak wydobycie z takich pokładów gazu ziemnego czy ropy naftowej. Komitet zwraca Komisję do podjęcia odpowiednich działań informujących opinię publiczną.

(10) W tym kontekście przywołać można na przykład europejski program sztanदारowy czy platformę technologiczną na rzecz elektrowni na paliwa kopalne z zerową emisją.

(11) Zob. raport IEA.

6. Uwagi szczegółowe

6.1 EKES może poprzeć proponowane mechanizmy wspierania działań demonstracyjnych dotyczących CCS w elektrowniach, przewidziane w komunikacie Komisji Europejskiej, ale pragnie przedłożyć kilka uwag:

6.1.1 Komisja powinna dysponować strategią zapewniającą, że europejska inicjatywa przemysłowa nie będzie się pokrywać z europejskim programem sztandarowym i europejską platformą technologiczną na rzecz elektrowni na paliwa kopalne z zerową emisją. Działania te powinny być odpowiednio koordynowane i wzmacniać się wzajemnie.

6.1.2 W swoim komunikacie Komisja mówi o „poszerzeniu zakresu europejskiej inicjatywy przemysłowej poza sieć projektów”. Cel tego stwierdzenia nie jest jasny. Zwraca się także uwagę, że nadal konieczne jest znalezienie niezbędnych środków finansowych. Jaką wartość dodać wniesie takie poszerzenie i jaki jest jego związek z wyżej wymienionymi działaniami w dziedzinie CCS?

6.2 EKES nie popiera propozycji mobilizacji środków finansowych na działania demonstracyjne dotyczące CCS, ponieważ nie jest ona wystarczająca.

6.2.1 W swoim wniosku Komisja zaleca przyjęcie podejścia opartego na zasadzie rozważenia każdego z przypadków z osobna, zgodnie z którą inicjatywy krajowe byłyby zgłaszane Komisji, która oceniałaby ewentualną dopuszczalność poszczególnych form pomocy państwa i innych środków krajowych. Jeżeli realizacja europejskich sztandarowych projektów demonstracyjnych ma zakończyć się sukcesem, Komisja powinna odgrywać rolę głównego organu koordynującego i nadzorczego. Oznaczałoby to, że Komisja wzięłaby na siebie odpowiedzialność za ogólne finansowanie. Finansowanie zapewniane przez Komisję mogłoby wtedy być uzupełniane środkami przeznaczonymi na ten cel przez zainteresowane państwa członkowskie, które mogłyby liczyć na to, że ich wkład zostanie uznany za dopuszczalną pomoc państwa. Jednocześnie przedsiębiorcy musieliby podjąć zobowiązania w odniesieniu do finansowania i wdrożenia.

6.2.2 Jeżeli Komisja Europejska miałaby gwarantować na określonych warunkach unijne współfinansowanie proporcjonalne do kwot przeznaczanych na CCS z budżetów krajowych, mogłoby to zapewnić bodziec dla władz krajowych. Takie ustalone wcześniej współfinansowanie mogłoby usunąć niektóre aspekty niepewności związane z finansowaniem projektów i mogłoby przyspieszyć ich opracowywanie.

6.2.3 Mobilizacja środków na projekty demonstracyjne poprzez wykorzystanie nowych instrumentów finansowych jest jako taka dobrym pomysłem. Jednakże ostatecznie takie strategie okażą się skuteczne tylko wtedy, gdy ryzyko będzie możliwe do przyjęcia oraz znane będą sposoby odzyskania w każdym przypadku dodatkowych kosztów, które zostaną poniesione w długim okresie.

6.3 EKES może z chęcią poprzeć stanowisko, że uwzględnienie wychwytywania i składowania dwutlenku węgla w systemie handlu uprawnieniami do emisji EU ETS zapewni ważny impuls do opracowania i wdrożenia dużych projektów demonstracyjnych w Unii Europejskiej. W swoim komunikacie Komisja zwraca również uwagę na to, że tym podmiotom, które zareagują najwcześniej, należy zapewnić możliwość dostrzeżenia realnych korzyści handlowych.

6.4 Stwierdza się jednak, że system EU ETS powinien być w stanie pokryć, a nawet pokryć z nawiązką dodatkowe koszty poniesione w każdym przypadku. Jednakże w obecnej sytuacji nie da się tego zagwarantować ze względu na fakt, że:

- sytuacja systemu EU ETS po 2012 r. jest niejasna;
- zakładając, że wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla zostanie włączone do tego systemu, nie wiadomo, jak kształtować się będą ceny uprawnień do emisji; w tym kontekście do najważniejszych kwestii należy na przykład charakter, zakres i harmonogram sprzedaży aukcyjnej na szczeblu państw członkowskich w ramach ogólnounijnych limitów czy wpływ stosowania mechanizmu czystego rozwoju;
- rzeczywiste koszty wykorzystywania technologii CCS po 2012 r. (działania demonstracyjne na wczesnym etapie) i po 2020 r. (wykorzystanie na skalę przemysłową) zależeć będą w znacznej mierze od postępów poczynionych w pracach badawczo-rozwojowych oraz od sytuacji gospodarczej (na przykład cen paliw czy kosztów projektowania i budowy).

6.5 System handlu uprawnieniami do emisji EU ETS zapewnia tym, którzy zareagują najwcześniej, istotny zakres możliwości odniesienia rzeczywistych korzyści handlowych w stosunku do innych podmiotów. Niemniej jednak niezbędne jest dalsze rozwinięcie tego systemu w celu uczynienia z niego wiarygodnego i trwałego rynku, zapewniającego tym podmiotom, które zareagują najwcześniej, przewagę konkurencyjną nad kolejnymi, wchodzącymi na rynek podmiotami. Ponadto należy podjąć wysiłki mające na celu wprowadzenie skuteczniejszych, a ewentualnie także innych środków pobudzających rozwój rynku.

Bruksela, 17 września 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS